

Ubalansen i Russlands krigsøkonomi

**Julie Helseth Udal, Forsvarets forskningsinstitutt (FFI),
Cecilie Sendstad, tidl. Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)**

Hovedpunkter

- Etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina i 2022 har russiske myndigheter i økende grad omorganisert økonomien for å støtte krigsinnsatsen. I de første årene kom krigsutgiftene på toppen av allerede høye budsjetter, finansiert av ekstraordinært høye petroleumsinntekter, tapping av oppsparte midler og økende statlig låneopptak.
- Den voldsomme pengebruken har gitt den økonomiske aktiviteten et løft, men også bidratt til et overopphetet arbeidsmarked og press på produksjonskapasiteten. Resultatet har vært økende prisvekst, og en rekordhøy styringsrente.
- I 2025 har de makroøkonomiske ubalansene nådd en grense, og veksten bremses opp. For å finansiere krigen videre, har regimet gradvis nedprioritert sivile formål, og skjerpet skatte- og avgiftsnivået.
- Krigsøkonomien kan trolig videreføres i noen år til, men til økende kostnad: privat næringsliv og velferdsordninger svekkes, og de politiske og sosiale belastningene blir stadig større.

«Krigsøkonomi innebærer at et land omorganiserer sin produksjon og ressursfordeling for å støtte krigsinnsatsen. Staten tar større kontroll over økonomien og dirigerer ressurser mot militære formål. Sivil produksjon reduseres til fordel for våpen, ammunisjon og militært utstyr. (...) Krigsøkonomien betyr at ressursene omprioriteres til krigsmaskineriet, mens produksjonen som kommer ut av maskineriet, ventelig vil gå tapt. I en krigsøkonomi kan dermed produksjonsvekst og velferdstap gå hånd i hånd.»¹

Innledning

Per februar 2026 blir sprekken i Russlands krigsøkonomi stadig tydeligere. Den økonomiske veksten som i 2023 og 2024 i stor grad ble drevet av høye petroleumsinntekter og eskalerende militærutgifter, bremses kraftig opp i 2025. Begge disse motorene svekkes nå, og avdekker en lite bærekraftig økonomisk modell.

For å finansiere krigen har Russland presset statsbudsjettet til det ytterste. Myndighetenes etterspørsel er høyere enn industrien klarer å produsere, noe som setter produksjonskapasiteten under hardt press og driver prisene opp. Samtidig har budsjettet gått med solide underskudd hvert eneste år siden 2022. For å dekke dette har regimet tappet sine oppsparte midler, økt statsgjelden og skjerpet skatte- og avgiftsnivået for både husholdninger og næringsliv. Resultatet er en økonomi preget av ubalanser – altså for høy etterspørsel i forhold til produksjonsevnen, og en finansieringsmodell som ikke lar seg opprettholde over tid.

De siste årene har utviklingen likevel vist at utfordringene i Russlands økonomi ikke lar seg forstå som enkeltstående problemer. I de første årene siden 2022 ble militære utgifter kraftig eskalert uten at sivile og sosiale utgifter ble tilsvarende nedprioritert. Dette har bidratt til flaskehalser i arbeidsmarkedet og næringsstrukturen, noe som igjen bidrar til inflasjon og etter hvert svakere vekst. Disse ubalansene forplanter seg videre i statsfinansene, og legger et stadig større press på budsjettet og velferdsnivået.

Putin viser likevel en klar vilje til å holde krigsmaskinen i gang, selv når det betyr å ofre økonomisk stabilitet og velferd. Russland har fortsatt mulighet til å finansiere krigen videre, men

kostnadene, både de økonomiske og sosiale, stiger raskt. Spørsmålet er hvor lenge denne modellen kan opprettholdes før den når en smertegrense.

Struktur- og kapasitetsbegrensninger i krigsøkonomien

De første årene etter invasjonen i 2022 var Russlands økonomi preget av en ekstraordinær økning i offentlig etterspørsel, der kraftig stigende militærutgifter kom på toppen av allerede høye sivile og sosiale utgifter. Resultatet var et stadig mer overopphetet arbeidsmarked og økende kapasitetsbegrensninger i store deler av økonomien.

Arbeidskraftmangel og flaskehalser

Arbeidsledigheten har falt til historisk lave nivåer siden invasjonen: fra rundt 4 prosent i 2022 til 2,1 prosent i november 2025.² Dette er det laveste nivået som er registrert i postsovjetsk tid. Utviklingen må sees i lys av demografiske utfordringer i Russland, som lave fødselstall,³ en raskt aldrende befolkning⁴ og negativ naturlig befolkningsvekst.⁵ I tillegg har antallet arbeidsinnvandrere, særlig fra Sentral-Asia, falt de siste årene.⁶

Krigen i Ukraina siden 2022 har også spilt en viktig rolle. Etterspørselen etter arbeidskraft i forsvarssektoren har økt kraftig, både til forsvarsindustrien og til fronten. Samtidig har krigen ført til store menneskelige tap: hundretusener av menn i yrkesaktiv alder er drept eller alvorlig skadet, og mange vil aldri kunne jobbe igjen. Frykt for mobilisering til krigen har dessuten ført til økt utvandring, særlig blant unge og høyt kvalifiserte arbeidstakere.⁷

Putin har flere ganger fremhevet den svært lave arbeidsledigheten som noe positivt.⁸ Bildet er imidlertid mer sammensatt. Bedriftene har opplevd rekrutteringsproblemer og rask lønns- og kostnadsvekst, noe som igjen har bidratt til økende priser og økonomiske ubalanser. Russlands sentralbank har vært tydelig på at det nå er *mangel* på arbeidskraft, og at dette begrenser videre økonomisk vekst.⁹

Forsvarsindustrien som vekstmotor – og bremsekloss

I 2023 og 2024 hadde de fleste sektorer i russisk økonomi vekst. Sentralbankens bedrifts-

undersøkelser rapporterte om høy etterspørsel etter arbeidskraft, og optimisme om den økonomiske utviklingen.¹⁰ Særlig sterk var veksten i virksomheter som produserer datamaskiner, elektroniske og optiske produkter, samt transportmidler og utstyr – inkludert forsvarsmateriell.¹¹

Utviklingen skapte imidlertid et stramt arbeidsmarked. Forsvarsindustrien tilbød gunstige ordninger som konkurransedyktige lønninger, subsidierte boliglån og i enkelte tilfeller tomter og dekket husleie fra lokale myndigheter for å tiltrekke arbeidskraft.¹² Bedrifter i regioner med mye forsvarsindustri rapporterte om utfordringer med å matche disse betingelsene.

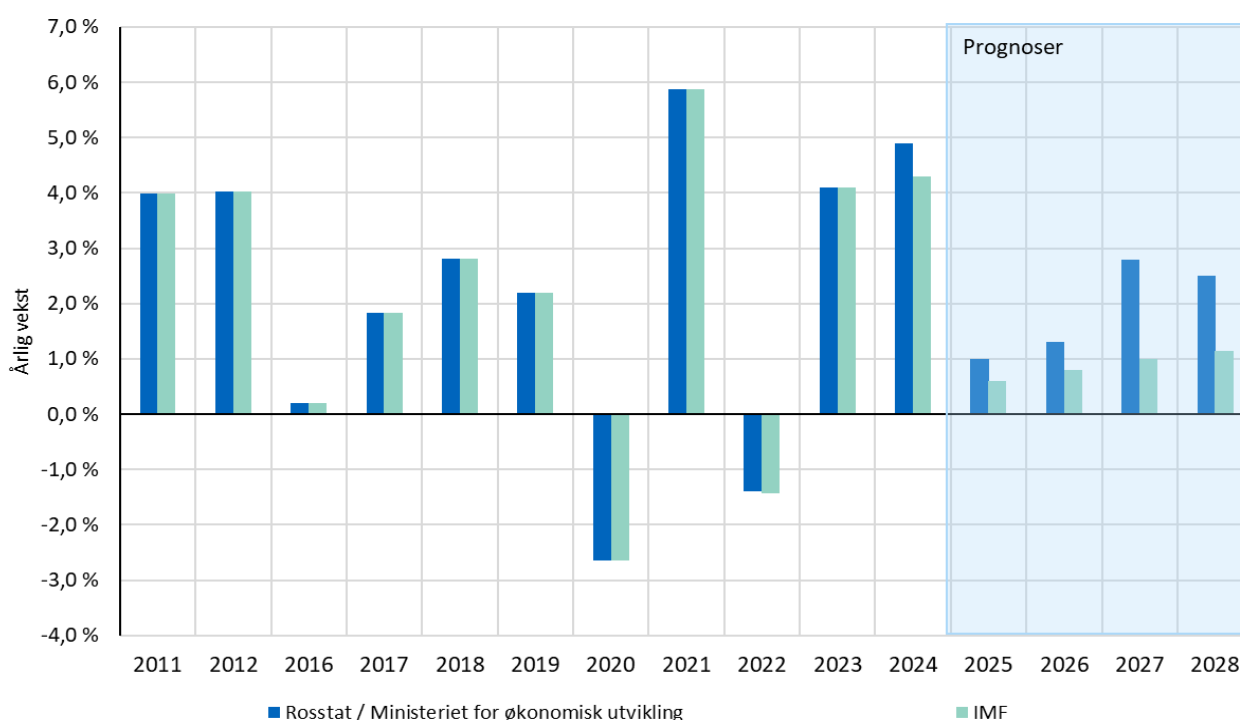
Fra 2025 har produktivitetsveksten i produksjonsindustrien snudd. Industriproduksjonsindeksen, som viser endring i produksjonsvolum, økte med kun 1,3 prosent i 2025, ned fra 5,1 prosent i 2024 og 4,3 prosent i 2023.¹³ Bilproduksjonen har falt betraktelig, og det samme gjelder produksjonen av andre motorkjøretøy, tilhengere og semitrailere. Nedgangen var på 23,1 prosent i 2025, etter vekst på 18,5 prosent og 16 prosent de to foregående årene.¹⁴ Med styringsrenten fortsatt på tosisfrede nivåer er lån svært dyre – en byrde som først og fremst rammer sivile næringer ettersom forsvarsindustrien har tilgang til lån med lavere rente.

Forsvarsindustrien går derimot fortsatt svært godt. Produksjonsvolumet i den delen av industrien som blant annet lager forsvarsmateriell, økte med 32 prosent i 2025, etter vekst på 27,8 prosent i 2024 og 29 prosent i 2023.¹⁵ Likevel er kapasitetsutnyttelsen fortsatt lav – rundt 70 prosent mot 78 prosent i resten av økonomien.¹⁶ Dette kan henge sammen med fall i produksjon av maskinverktøy og utstyr for metallbearbeiding: Etter vekst på 39 og 24 prosent i 2023 og 2024, falt produksjonen med 3,1 prosent i 2025.¹⁷ Dette tyder på at det er mangel på moderne utstyr, snarere enn mangel på arbeidskraft eller lav etterspørsel, som nå begrenser veksten.

Forsvarsindustrien tar stadig større plass i økonomien, men teknologiske flaskehalser kan bli det neste store hinderet.

Fra oppgang til stagflasjonsfare

Til tross for det kraftige økonomiske sjokket etter fullskalainvasjonen og svært omfattende

Figur 1: Årlig reell vekst i Russlands brutto nasjonalprodukt ¹⁹

sanksjoner, falt russisk BNP langt mindre enn ventet i 2022. Våren 2022 anslo både russiske og vestlige institusjoner et fall på 9–15 prosent, men nedgangen endte på kun 1,4 prosent.¹⁸ Deretter vokste økonomien med over 4 prosent i 2023 og nesten 5 prosent i 2024 – nivåer som ikke har vært vanlig siden tidlig 2010-tall, se figur 1. Veksten var hovedsakelig drevet av kraftig økte offentlige utgifter – uten dette ville aktiviteten trolig falt i begge år.

Avtagende vekstutsikter

I 2025 endret utviklingen seg markant. Foreløpige tall fra russiske myndigheter viser at den russiske økonomien kun vokste med 1 prosent, en tydelig nedbremsing etter to år med oppsving.²⁰ Lavere oljepris, fall i petroleumsinntektene og økende kapasitetsbegrensninger bidro til utviklingen. Utsiktene fremover er begrensede: Det internasjonale pengefondet (IMF) anslår en vekstrate på om lag 1 prosent de neste årene, mens russiske myndigheter anslår mer optimistiske 2,5 prosent.²¹ Selv det høyere anslaget er moderat for et land som har en total økonomi per innbygger på størrelse med Estland, Romania, Ungarn og Slovakia – land som ifølge IMF alle har vesentlig høyere vekstprognoser enn Russland.

Den svakere veksten betyr likevel ikke at Russland er på randen av økonomisk kollaps. Når produksjonskapasiteten ligger tett opp mot taket er det vanskelig å opprettholde sterk vekst: det er ikke nok arbeidskraft eller kapital til å øke produksjonen videre. I en slik situasjon blir produktivitetsvekst avgjørende. Men også her møter Russland hindringer. Sanksjonene gjør det vanskelig for industrien å importere moderne produksjonsutstyr, og høye renter gjør investeringer og innovasjonsprosjekter dyrere og mer risikable.

Vedvarende høy inflasjon og et pengepolitisk dilemma

Kapasitetsbegrensninger, utenlandske sanksjoner og den svært høye pengebruken på krigen har bidratt til høy inflasjon og en styringsrente på rekordnivåer. Allerede sommeren 2023 ble det tydelig at renten på 7,5 prosent ikke var nok til å dempe prisveksten. Sentralbanken måtte gjennom en rekke kraftige rentehevinger før inflasjonen begynte å avta. Først i juni 2025 kuttet den renten – fra 21 til 20 prosent – og i februar 2026 er den nede i 15,5 prosent.²²

Inflasjonen har dermed avtatt gjennom 2025, men ligger fortsatt godt over målet på 4 prosent. I januar 2026 var prisveksten på 6 prosent,²³ med kraftige

økninger i matvarer og tjenester. Øvrige varer trekker gjennomsnittet noe ned.²⁴

Samtidig som inflasjonen fortsatt er høy, har Russland utsikter til lav vekst i flere år fremover. Kombinasjonen av svak økonomisk aktivitet og høy prisvekst trekker landet i retning av et stagflasjonslignende scenario. Det betyr i praksis at folk og bedrifter får det verre uansett hva myndighetene gjør: Hever de rentene for å bremse inflasjonen, kan de kvele den allerede svake veksten og øke arbeidsledigheten. Men forsøker de i stedet å stimulere økonomien, risikerer de at inflasjonen skyter fart igjen.

De makroøkonomiske ubalansene forplanter seg direkte til statsfinansene. Når økonomien stagnerer mens prisene stiger, svekkes skatteinntektene samtidig som kostnadene øker. Resultatet er at budsjettunderskuddene blir stadig vanskeligere å håndtere. Dette er bakteppet for de økende utfordringene med å finansiere krigsøkonomien.

Svekkede statsinntekter og økende press på statsfinansene

Når veksten stagnerer og inflasjonen forblir høy, blir statsfinansene neste arena for krigsøkonomiens ubalanser. Lavere inntekter og et fortsatt høyt militærforbruk driver budsjettunderskuddene opp

og begrenser statens økonomiske handlingsrom. Presset forsterkes ytterligere av fallende petroleumsinntekter, økende gjeldsbetjening og en skattepolitikk som stadig må strammes inn. Resultatet er en finansieringsmodell som blir stadig mer krevende å opprettholde.

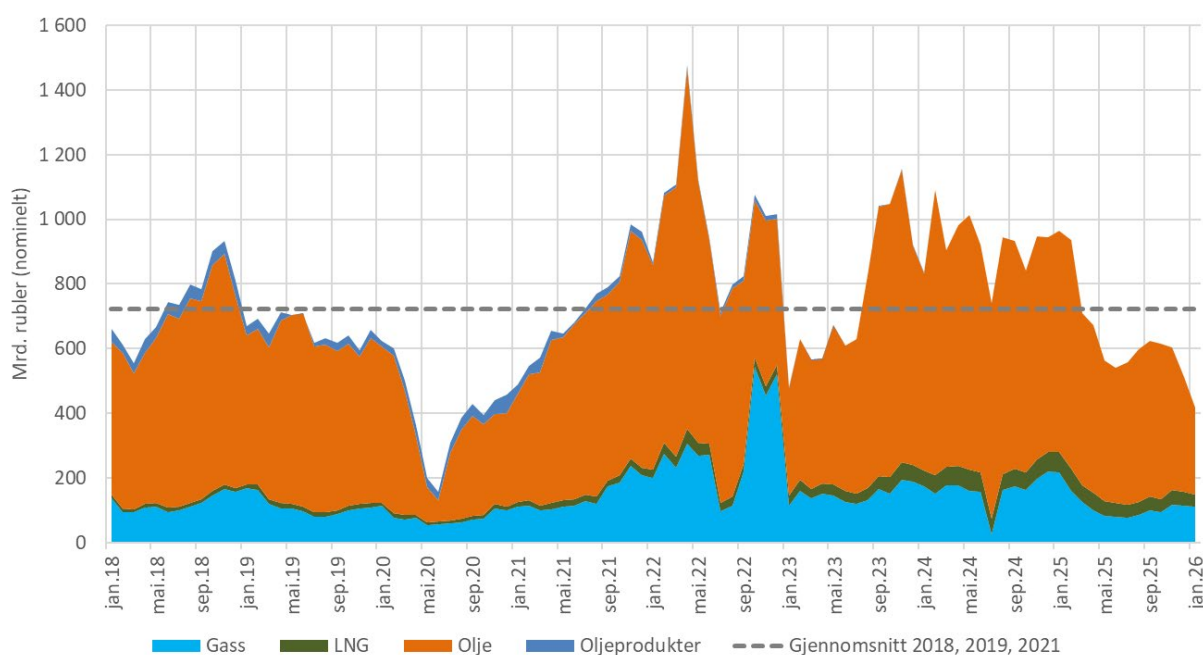
Usikkerhet knyttet til Russlands petroleumsinntekter

Petroleumssektoren er en av de viktigste grunnene til at russisk økonomi har klart seg bedre gjennom fullskalakrigen enn mange ventet. Hvor høye eksportinntektene faktisk er, er imidlertid uklart, siden Russland ikke lenger publiserer detaljerte tall. Finansministeriets oversikt over skatter og avgifter fra petroleumssalg gir likevel en viktig indikasjon på statens evne til å finansiere krigsøkonomien. Under hele krigen har 30–40 prosent av de føderale inntektene kommet fra petroleumsbeskatning, tilsvarende over 5 prosent av BNP.²⁵

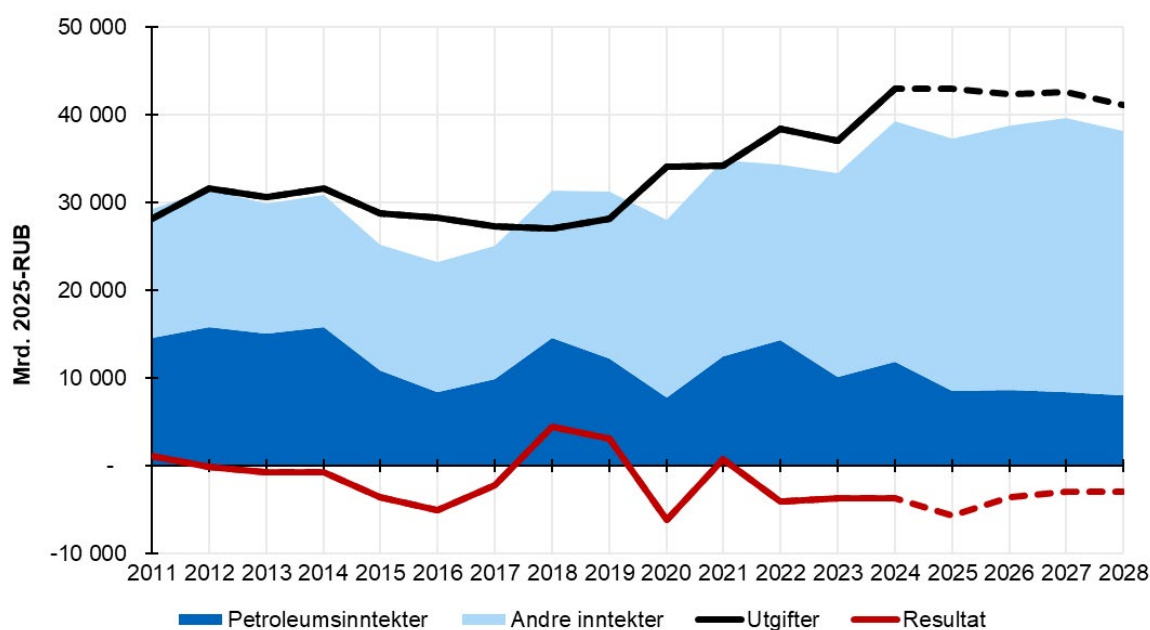
Figur 2 viser utviklingen i de føderale petroleumsinntektene fra januar 2018 til januar 2026. I store deler av perioden etter fullskalainvasjonen har inntektene ligget godt over gjennomsnittet før krigen. I 2022 var økningen i petroleumsinntektene

til og med høyere enn økningen i forsvarsbudsjettet.

i Vi ser bort fra 2020 i datasettet, siden første år av koronapandemien var et unntaksår.

Figur 2: Føderale inntekter fra petroleumsnæringen perioden januar 2018–januar 2026. Under fullskalainvasjonen har inntektene i stort vært betydelig høyere enn de i gjennomsnitt var i årene før.²⁶

Figur 3: Russlands føderale inntekter (arealdiagram) og utgifter (sort linje) for perioden 2011–2028.³⁰

Etter et kortvarig fall da de første sanksjonene mot sektoren trådte i kraft ved årsskiftet 2022/2023, stabiliserte inntektene seg igjen på et høyt nivå.

Det er først i 2025 at situasjonen for alvor snudde. Da falt petroleumsinntektene kraftig, blant annet som følge av vestlige sanksjoner mot russiske oljefartøy og fallende oljepris. Siden juni 2024 har Vesten, med EU og USA i spissen, begynt å sanksjonere spesifikke fartøy. Innen desember 2025 hadde antall EU-sanksjonerte fartøy økt fra 27 til nesten 600.²⁷

I budsjettet for 2026 legger myndighetene til grunn at petroleumsinntektene forblir lave de neste tre årene, som følge av lavere priser på russisk råolje og fallende olje- og gassseksport.²⁸ Vestlige tiltak mot skyggeflåten og begrenset raffinerikapasitet har forsterket presset. Samtidig har kostnadene ved å omgå sanksjonene økt, og Ukraina har trappet opp angrep mot russiske oljetankere i Svartehavet med sjødroner. Dette gjør det dyrere og mer risikabelt for Russland å få oljen sin ut i markedet.

Kort sagt: Petroleumssektoren er under betydelig press, og usikkerheten rundt inntektene de neste årene kan få store konsekvenser for både statsfinansene og evnen til å opprettholde krigsøkonomien.

Vedvarende budsjettunderskudd og skattepress

Myndighetenes voldsomme pengebruk har ført til store underskudd på det føderale budsjettet hvert eneste år siden 2022, og de har lagt opp til at ubalansen skal videreføres. For 2025 er underskuddet anslått til ca. 5650 milliarder rubler, flere ganger høyere enn det opprinnelige budsjettet.²⁹ Dette er det største underskuddet hittil i fullskalakrigen, og overstiger også nivåene i 2016 (oljeprisfall) og 2020 (pandemien). Figur 3 gjengir de russiske føderale inntektene, fordelt på petroleumsinntekter og andre inntekter, og utgifter for perioden 2011–2028, der årene 2026–2028 er basert på prognoser. Figuren viser et vedvarende overforbruk som før eller siden må håndteres.

Statsgjelden utgjør nå mer enn verdien av ett års føderalt budsjett,³¹ og Velferdsfondet (Russlands oljefond) er ikke tilstrekkelig til å dekke det økende gapet.³² Staten finansierer derfor i stadig større grad underskuddene gjennom låneopptak, hovedsakelig fra innenlandske banker. Siden Russland prioriterte å nedbetale gjeld gjennom hele 2000-tallet, utgjør statsgjelden per i dag kun om lag 18 prosent av BNP.³³ Det innebærer at Russland formelt sett har rom for å øke gjelden ytterligere, selv om myndighetene har planer om at den ikke skal overstige 20 prosent.³⁴

Den viktigste begrensningen ligger i bankenes

likviditet og kapasitet til å absorbere mer statsgjeld. Ettersom staten låner stadig mer fra innenlandske banker, kan det fortrenge kreditt til private foretak – særlig i en økonomi som allerede preges av høye renter og svak vekst. Det innebærer at produktive investeringer i næringslivet fordrives, og demper økonomiens vekstevne.

Samtidig har regimet økt skatter og avgifter for både bedrifter og innbyggere. De første årene av fullskalakrigen var tiltakene primært midlertidige og rettet mot næringslivet, som innhenting av dividender fra statseide selskaper, og strengere beskatning av petroleumssektoren – grep som i praksis førte til at bedriftene selv bar en stor del av kostnadene for krig og sanksjoner. Et eksempel er beslutningen fra 2023 om å skattlegge petroleumsindustrien basert på Brent-prisen, som er den internasjonale referanseprisen på råolje, i stedet for Ural-prisen, som er prisen på den russiske oljetypen som faktisk eksporteres og som nå selges med betydelig rabatt sammenlignet med Brent.³⁵ Etter hvert som presset har økt, har myndighetene vedtatt mer permanente skatteøkninger. Fra 1. januar 2025 fikk Russland progressiv inntektsskatt, der marginalsattesatsen økte med inntekten, et brudd med den tidligere flate inntektsskatten. Selskapsskatten ble samtidig

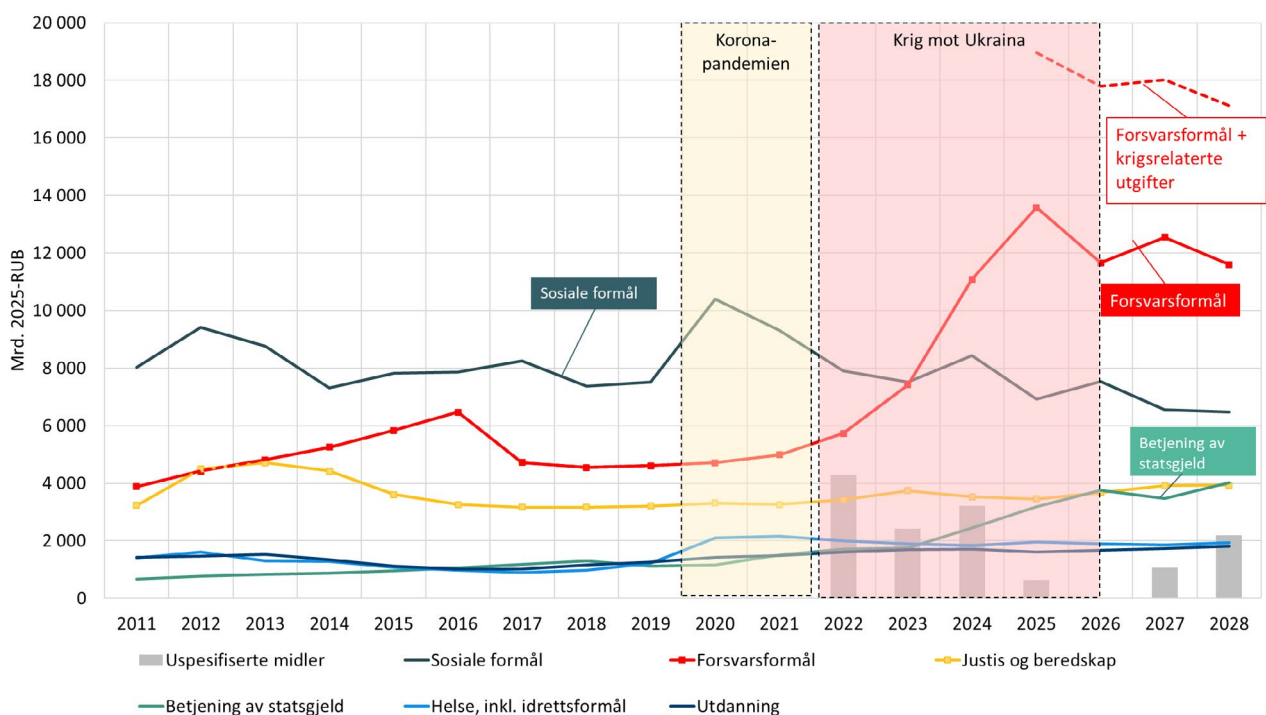
økt fra 20 til 25 prosent.³⁶

Fra 1. januar 2026 økte også Russland merverdiavgiften fra 20 til 22 prosent. Små bedrifter som tidligere var fritatt, er fra 2026 mva-pliktige ved en omsetning over 20 millioner rubler, og denne grensen skal halveres i løpet av de neste to årene. I tillegg har myndighetene økt særavgifter på alkohol, tobakk og enkelte forbruksvarer, og hevet ulike gebyrer og bøter.³⁷

Økte skatter og avgifter demper investeringer og forbruk, og gjør hverdagen dyrere for folk flest. Sentralbanken advarer om at innstrammingene også vil bidra til økt inflasjon – og dermed forlenge perioden med høye renter.

Høye forsvarsbudsjetter i flere år fremover

Forsvarsbudsjettet har økt kraftig siden starten på fullskalainvasjonen, vist i figur 4. Frem til og med 2024 skjedde dette uten å gå på bekostning av andre sosiale goder, men siden 2025 har myndighetene nedprioritert ikke-militære utgifter. Sivile budsjettposter brukes også i økende grad til å finansiere militæret og krigføringen i Ukraina. Særlig benyttes posten Sosiale formål, som i utgangspunktet skal finansiere trygd og pensjon.

Figur 4: Utviklingen i utgifter for utvalgte politikkområder for perioden 2011–2028. Stiplet rød linje viser FFIs beregninger av totale forsvars- og krigsrelaterte utgifter.

Eksempler er føderale signeringsbonuser, militære lønninger og sosialstønader til soldaters familier. Rundt en tredel av posten går nå til slike formål.³⁸

Forsvarsbudsjettet nådde en topp i 2025, på 13 575 mrd. rubler. Det tilsvarer rundt 32 prosent av føderale utgifter og 6,2 prosent av BNP. Selv når vi justerer for inflasjon er dette nesten tre ganger nivået fra før 2022. I 2026 planlegges et reelt kutt på 14 prosent, men forsvarsbudsjettet vil likevel utgjøre 28 prosent av budsjettet og 5,2 prosent av BNP.⁴⁰

Russiske utgifter til militæret og krigen er imidlertid langt høyere enn hva det offisielle forsvarsbudsjettet viser. Store summer skjules i andre deler av budsjettet – ikke bare under allerede nevnte Sosiale formål, men også under de fleste andre politikkområdene. Utgiftene går blant annet til Nasjonalgarden, Grensevakten og FSB, vedlikehold av militær infrastruktur og subsidier til forsvarsindustrien. Et bredere anslag på faktiske forsvars- og krigsrelaterte utgifter i 2026 er på 7,5 prosent av BNP, ned fra 8,7 prosent av BNP i 2025.⁴¹

Vi finner imidlertid også forsvarsrelaterte utgifter utenfor det føderale budsjettet. Regionale myndigheter dekker (en type) kontrakt-signeringsbonuser til soldater,⁴² og staten støtter krigen gjennom tiltak som subsidierte lån til ansatte i forsvarssektoren, skattefordeler og andre særordninger for militært personell og deres familier.⁴³ Slike tiltak reduserer belastningen på det føderale budsjettet, men skyver kostnader over på regionene og andre deler av økonomien. Til syvende og sist fører det til dårligere sosioøkonomiske betingelser for de som ikke treffes av de krigsøkonomiske tiltakene.

Selv om myndighetene planlegger med reduksjoner i forsvarsbudsjettet de kommende årene, er usikkerheten stor. Etter 2022 har faktisk forbruk gjennomgående oversteget de vedtatte budsjettene, avhengig av behovene på slagmarken.

Samtidig står Russland overfor en omfattende og kostbar gjenoppbygging av militæret etter store materielle tap i Ukraina. Det betyr at selv om de mest kostnadskrevende krigsårene kan etterfølges av mer moderate kutt, kan høye forsvarsbudsjetter bli den nye normalen i flere år fremover, selv under strammere økonomiske rammer.

Økende kostnader til gjeldsbetjening

Samtidig som militærmakten vil fortsette å beslaglegge en stor del av det føderale budsjettet, øker også utgiftene til statens gjeldsbetjening. Betjening av statsgjeld er nå den tredje største posten i budsjettet, så vidt høyere enn bevilgningene til Justis og beredskap.⁴⁴ Justert for inflasjon bruker Russland rundt 2,5 ganger så mye på gjeldsbetjening som før 2022. Samlet utgjør forsvars-, krigs- og gjeldsutgifter nesten halvparten av det føderale budsjettet i 2026, en økning fra 26 prosent i 2021.

Presset vil sannsynligvis øke ytterligere fremover. Gjelden tatt opp under fullskalakrigen forfaller først fra 2028, med en foreløpig hovedtyngde med tilbakebetalinger fra midten av 2030-tallet.⁴⁵ Det innebærer at en stadig større del av statens ressurser bindes opp i forpliktelser som gir liten eller ingen avkastning, samtidig som sivile prioriteringer som sosiale formål, helse, utdanning og infrastruktur må tilpasses et stadig trangere budsjett.

Krigsøkonomien spiser seg dermed gradvis inn i fremtiden. De høye utgiftene til både krigføring og gjeldsbetjening kan over tid undergrave den økonomiske utviklingen og velferden, og gjør det mer krevende for myndighetene å opprettholde samme tjenestetilbud og investeringsnivå som før.

Brudd med den sosiale kontrakten?

For den russiske befolkningen har krigen i Ukraina hatt skiftende økonomiske utslag. Rett etter fullskalainvasjonen i 2022 falt kjøpekraften brått som følge av høy inflasjon og fall i reallønningene, men nedturen ble relativt kortvarig.

Fra 2023 bidro krigsøkonomien til en kraftig økning i etterspørselen etter arbeidskraft, særlig i forsvarsindustrien. Det ga rekordlav arbeidsledighet og sterk lønnsvekst. Reallønnen økte med over 8 prosent i 2023 og nesten 10 prosent i 2024.⁴⁶ For mange innebar dette en midlertidig forbedring i privatøkonomien. Gevinstene var imidlertid ujevnt fordelt. Lønnsveksten har vært særlig sterk i regioner med mye forsvarsindustri og blant soldater som har vervet seg til krigen, mens pensjonister og andre utenfor arbeidslivet i mindre grad har tatt del i oppgangen.⁴⁷

Spørreundersøkelser fra det uavhengige Levada-senteret viser at mange har hatt relativt optimistiske

forventninger til økonomien siden 2023.⁴⁸ Etter en nedgang i 2022, økte også spareratene fra midten av 2023.⁴⁹ Samtidig holdt den rapporterte støtten til myndighetene seg høy,⁵⁰ noe som kan tyde på at den økonomiske utviklingen kan ha bidratt til sosial og politisk stabilitet i krigstid.

I 2025 skiftet bildet igjen. Reallønnsveksten falt til 4,8 prosent, og ventes å synke videre til 2,4 prosent i 2026.⁵¹ Samtidig opplever mange husholdninger økende økonomisk press. Skatter og avgifter har økt to år på rad, sivile budsjettposter strammes inn, og en svært høy andel av statens ressurser kanaliseres til militære og krigsrelaterte formål. Utviklingen tilsier at flere nå kan merke krigens økonomiske ringvirkninger i hverdagen.

Levadasenterets målinger viser at forventningene til økonomien har svekket seg det siste halve året. Likevel ligger nivået fremdeles høyere enn før fullskalainvasjonen.⁵² Over halvparten av befolkningen tror 2026 blir et økonomisk krevende for Russland, mens to tredjedeler forventer at deres egen hverdag vil forbli relativt stabil.⁵³ Selv om «optimismebias» – altså at personer har en tendens til å overvurdere sannsynligheten for positive utfall på egne vegne – er et velkjent fenomen i hele verden,⁵⁴ kan resultatene tyde på tilpasningsevne i den russiske befolkningen. Samtidig kan en slik optimisme bidra til manglende forebyggende tiltak: Dersom økonomien skulle forverres raskt, kan de positive vurderingene ha ført til utilstrekkelige forberedelser på å håndtere konsekvensene.⁵⁵

Hvor lenge kan modellen vare?

Russland har hittil opprettholdt krigsøkonomien gjennom høye petroleumsinntekter, økt statsgjeld, bruk av reserver og en gradvis omprioritering fra sivile til militære formål. Samtidig har myndighetene økt skattebelastningen på både husholdninger og næringsliv.

Kostnadene er store: vedvarende budsjettunderskudd gjennom 2020-tallet, høy inflasjon, tosifretstyrrrente, flaskehalser i arbeidsmarkedet og mangel på moderne produksjonsutstyr. Den økonomiske byrden på befolkningen øker, og strukturelle ubalanser blir stadig tydeligere.

Likevel kan modellen trolig videreføres noen år til. Statsgjelden er fortsatt relativt lav, og Kreml viser tydelig vilje til å prioritere krigen foran økonomisk stabilitet og velferd. Prisen er lavere vekst, svekket velferd og økende politiske og sosiale kostnader.

Men en svekket økonomi innebærer ikke automatisk intern uro i Russland eller større russisk vilje til å forhandle om fred i Ukraina. Regimets kontroll over medier og informasjon påvirker meningsdannelsen og aksept for strammere sosioøkonomiske betingelser, samtidig som det er begrenset rom for protest. Det gjør det mulig å skyve en stadig større del av byrden over på befolkningen. Så lenge høyere skatter, svakere reallønnsvekst og nedprioritering av sivile formål aksepteres, kan krigsfinansieringen holdes i gang – men til en stadig høyere pris.

Sluttnoter

- 1 Sendstad, C. & Udal, J. H. (2025). [Russlands krigsøkonomi. I: Hofoss og Bratberg \(red.\): Russland i krig. Viten 1/2025](#), s. 11.
- 2 Rosstat. (2025a). [Tsjislennost bezrabotnykh v vozraste 15 let i starsje i uroven bezrabotitsy](#).
- 3 Ifølge offisielle tall fra Rosstat ble det født 1,22 millioner barn i Russland i 2024, det laveste årlige nivået siden 1999. Fødselstallene fortsatte å falle de første par månedene av 2025. Rosstat har siden sluttet å publisere denne typen statistikk.
- 4 Rosstats fremskrivninger viser at andelen innbyggere over 65 år er på et historisk høyt nivå og vil øke i tiårene som kommer.
- 5 Rosstat. (2025b). [Demografitsjeskij prognoz](#); Rosstat. (2025c). [Jestestvennoje dvizjenije naselenija v razreze subjektov Rossijskoj Federatsii za janvar-fevral 2025 goda](#).
- 6 Kolyandr, A. & Prokopenko, A. (2025, 20. desember). [How Russia's economy changed in 2025](#). *The Bell*.
- 7 Kolyandr & Prokopenko, 2025.
- 8 Kreml. (2025). [Plenary session of St Petersburg International Economic Forum](#); TASS. (2024, 19. desember). [Putin reiterates a record low unemployment rate of 2.3% in Russia](#).
- 9 Den russiske sentralbanken. (2025a, 30. oktober). [Elvira Nabiullina's speech at plenary session of State Duma on Monetary Policy Guidelines for 2026–2028](#).
- 10 Den russiske sentralbanken (2023). [Regional Economy: Commentaries by Bank of Russia Main Branches. No. 17, februar 2023](#).
- 11 Rosstat (2026a). [Indeksy proizvodstva po otdelnym vidam ekonomitsjeskoj dejatelnosti po Rossijskoj Federatsii](#).
- 12 Izvestija. (2023, 17. august). [V RF rabotnikam sistemoobrazujusitsjikh predpriyatij OPK budut oplatsjivat arendu zjilja](#); Voronov, A. (2024, 11. oktober). [Vojennyj kontrakt snova rastjot v tsene](#). *Kommersant*.
- 13 Rosstat, 2026a.
- 14 Rosstat, 2026a.
- 15 Rosstat, 2026a.
- 16 Prokopenko, A. & Kolyandr, A. (2025, 22. november). [Russia's economic slowdown bites harder](#). *The Bell*.
- 17 Rosstat, 2026a.
- 18 Den russiske sentralbanken. (2022). [Macroeconomic survey of the Bank of Russia. April 2022](#); Reuters. (2022, 10. mars). [Russia's GDP fall 15 % this year on Ukraine-linked sanctions – IIF](#).
- 19 IMF. (2025). [World Economic Outlook Database. October 2025](#); IMF. (2026). [World Economic Outlook Update. January 2026](#); Rosstat. (2026b). [VVP gody \(s. 1995 g.\)](#); Det russiske ministeriet for økonomisk utvikling. (2025). [Prognoz sotsialno-ekonomitsjeskogo razvitija Rossijskoj Federatsii na 2026 god i na planovyj period 2027 i 2028 godov](#), s. 11.
- 20 Rosstat, 2026b.
- 21 IMF, 2025; Dumaens budsjett- og skattekomité. (2025). [Pojasnitelnaja zapiska](#).
- 22 Den russiske sentralbanken. (2026a, 13. februar). [Bank of Russia cuts the key rate by 50 bp to 15.50% p.a.](#)
- 23 Den russiske sentralbanken. (2026b). [All indicators](#).
- 24 Rosstat. (2026c). [Indeksy potrebitelskikh tsen na tovary i uslugi po Rossijskoj Federatsii, mesjatsy \(s. 1991 g.\)](#).
- 25 Beregninger basert på tall hentet fra Udal, J. H. & Sendstad, C. (2025a). [Kremls økonomiske planer – den russiske regjeringens forslag til føderalt budsjett for 2026 og planperioden 2027–2028](#). FFI eksterntnotat 25/02619.

- 26 Det russiske finansministeriet. (2026a). [Svedenija o formirovanii i ispolzovanii dopolnitelnykh neftegazovykh dokhodov federalnogo bjudzjeta v 2018-2026 godakh.](#)
- 27 Det europeiske unions råd. (2025, 18. desember). [Russia's war of aggression against Ukraine: Council sanctions 41 vessels of the Russian shadow fleet.](#)
- 28 Dumaens budsjett- og skattekomiteé, 2025, s. 24.
- 29 Det russiske finansministeriet (2026b, 19. januar). [Predvaritelnaja otsenka ispolnenija federalnogo bjudzjeta za 2025 god.](#)
- 30 Udal & Sendstad, 2025a, s. 18.
- 31 Dumaens budsjett- og skattekomiteé, 2025, s. 24, 26.
- 32 Det russiske finansministeriet. (2025a, 5. desember). [Informatsionnoje soobsjtsjenije o rezultatakh razmesjtsjenija sredstv Fonda natsionalnogo blagosostojanija.](#)
- 33 Udal & Sendstad, 2025a, s. 20.
- 34 RIA Novosti. (2025, 2. desember). [Gosdolg Rossii ne dolzhen prevysjat 20 protsentov ot VVP, zajavil Siluanov.](#)
- 35 The Bell. (2023, 18. februar). [Russia's 'new formula' to increase tax revenue from oil exporters.](#)
- 36 Kreml. (2024, 12. juli). [The President signed a law on introducing a progressive personal income tax scale since 2025](#); TASS. (2024, 12. juli). [Russian corporate tax to be increased to 25% from 2025.](#)
- 37 Det russiske finansministeriet. (2025b). [Minfin Rossii vnjos v Pravitelstvo RF bjudzjetnyj paket.](#)
- 38 Udal & Sendstad, 2025a, s. 34.
- 39 Udal & Sendstad, 2025a, s. 24, 37; Det russiske finansministeriet (2025c). [Bjudzjet dlja grazhdan k federalnomu zakonu o federalnom bjudzjete na 2026 god i na planovyj period 2027 i 2028 godov](#), s. 15; Den russiske føderasjon (2025). Federalnyj zakon ot 28.11.2025 no. 426-FZ «O federalnom bjudzjete na 2026 god i na planovyj period 2027 i 2028 godov».
- 40 Det russiske finansministeriet 2025c, s. 15; FFI's egne beregninger.
- 41 Dette er et oppdatert anslag basert på informasjon fra Udal & Sendstad, 2025a; Det russiske finansministeriet, 2025c, s. 15; Den russiske føderasjon, 2025.
- 42 Reuters. (2024, 31. juli). [Putin doubles signing bonuses for volunteers to fight in Ukraine.](#)
- 43 Bloomberg Tax. (2025, 2. oktober). [Russia MOF Announces Draft Law to Implement Various Tax Measures.](#)
- 44 Det russiske finansministeriet, 2025c, s. 15.
- 45 Udal & Sendstad, 2025a, s. 20-21.
- 46 Rosstat. (2025d). [Realnaja srednemesjatsjnaja natsjislennaja zarabotnaja plata rabotnikov po subjektam Rossijskoj Federatsii s 2018 goda.](#)
- 47 Udal, J. H. & Sendstad, C. (2025b). [Makroøkonomisk utsyn for Russland – sommeren 2025.](#) FFI eksterntnotat 25/01652. Parviainen, S. & Pyle, W. (2025). [Household well-being under sanctions: Insights from the Russian longitudinal monitoring survey](#) (BOFIT Policy Brief, Issue 8/2025). Bank of Finland.
- 48 Levadasenteret. (2026a). [Sotsialno-ekonomitsjeskije indikatory.](#)
- 49 Den russiske sentralbanken. (2025b). [Households Savings.](#)
- 50 Levadasenteret. (2026b). [Odobrenije organov vlasti.](#)
- 51 Rosstat (2026d). [Sotsialno-ekonomitsjeskoje polozhenije Rossii 2025 god](#), s. 191; Det russiske ministeriet for økonomisk utvikling, 2025.
- 52 Levadasenteret, 2026a.
- 53 Volkov, D. (2026). [Nadezjdy posle razotsjarovanij: s kakim nastrosjenijem rossijane vstrejsjajut 2026 god.](#) Levadasenteret.
- 54 Sharot, T., Korn, C. & Dolan, R. (2011). [How unrealistic optimism is maintained in the face of reality.](#) Nature Neuroscience 14, 1475–1479.
- 55 Sharot et al., 2011.

Julie Helseth Udal er forsker ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).

Cecilie Sendstad var tidligere ansatt ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).

Jørn Holm-Hansen (NIBR) er redaktør for RUSSNETTs kunnskapsnotater.

Norsk
Utenrikspolitisk
Institutt

RUSSNETTs kunnskapsnotater er korte fagtekster om sentrale temaer knyttet til russisk politikk. Tekstene fokuserer på utviklingstrekk som er viktige for å forstå Russland i dag. Kunnskapsnotatene publiseres av Nasjonalt nettverk for russlandskompetanse (RUSSNETT). Nettverket koordineres av NUPI i samarbeid med Utenriksdepartementet, som også finansierer prosjektet. Prosjektets mål er å bevare og videreutvikle russlandskompetansen i norsk statsforvaltning ved å være en arena for erfaringsutveksling på tvers av fagmiljøer og sektorer.

NUPI
Rosenkrantz' gt. 22
0160 Oslo
post@nupi.no | nupi.no

Lisens: CC-BY-NC-SA

